

REAMBULACIJA V LUČI KATASTRSKE OBČINE ŽIRI

V lanskih Loških razgledih sem obravnaval žirovsko občino glede na franciscejski kataster in sem na koncu članka omenil, da se bom morda še vračal k obravnavi te občine. Franciscejski kataster je bil sestavljen v dvajsetih letih 19. stoletja. Seveda je že v naslednjih letih prihajalo do marsikakih sprememb tako glede samih posestnikov kakor tudi glede delitve parcel, njihove kategorizacije itd. Take spremembe so le deloma vnašali v ustrezne sezname. Razumljivo je, da sčasoma ni bilo več pravega pregleda nad dejanskim stanjem in tako je prišlo do reambulacije v letu 1869.¹

Reambulacijo so sprožili seveda finančni interesi države, ki je hotela dobiti boljši vpogled o posestnem stanju kmečkega prebivalstva. Zato je vlada izdala 24. maja 1869 zakon o urejanju zemljiškega davka.² Podobno kot je bil franciscejski kataster sestavljen na temelju raznih poprejšnjih del,³ je tudi v zvezi z reambulacijo, ki doslej v naši znanstveni literaturi ni bila deležna podrobnejše obravnave, nastala cela vrsta elaboratov, začeni z indikacijskimi skicami, ki pa žal za katastrsko občino Žiri niso ohranjene. Iz drugih primerov je znano, da so se reambulančne indikacijske skice ločile od franciscejskih po tem, da so le-te služile v operativne namene, saj so vanje vnašali vse spremembe glede na kategorizacijo zemljišč in glede na posestnike; indikacijske skice so torej veljale kot operativni pripomoček vse do razpada avstro-ogrske monarhije v letu 1918. Imamo pa na voljo vrsto drugih ustreznih elaboratov, iz katerih je jasno razvidno, da vlada med franciscejskim katastrom in reambulanco močna kontinuiteta. Novih reambulančnih map npr. niso risali na novo. Za osnovo so jemali kar franciscejske mape, katerih parcele so bile le deloma oštevilčene in so vanje vrisavali ustrezne spremembe. Pač pa je bilo treba povsem na novo sestaviti parcelne protokole, ki zajemajo vse po vrstnem redu oštevilčene parcele s točnimi površinami, dalje abecedni seznam posestnikov zemljišč in poslopij, sezname hiš, sezname izbrisanih parcel itd.⁴

Poseben seznam je bil namenjen podatkom o uporabi zemljišč, ki je vseboval vrsto rubrik. Prva rubrika je bila namenjena vrtovom; delila se je na štiri enote (vrtove s sadjem in kostanjem, zelenjadni vrtovi, vrtovi za razveseljevanje, angleški nasadi). Tudi vinogradi so bili razdeljeni v štiri kategorije (čisti, s sadjem in kostanjem, z murvami, z oljčnim drevjem). Do podrobnosti je bila razdeljena orna zemlja (njive, hmeljski nasadi, polje za tobak, polje za brošč, žefran, riž, njive menjavke, lazi, njive s sadnim drevjem ali kostanjem, njive z murvami, z vinsko trto, z oljkami, z vinsko trto in murvami, s sadnim drevjem in vinsko trto). Prav tako je bila vrsta rubrik namenjena travnikom (suhi in mokri travniki, travniki s sadnim drevjem ali kostanjem, z murvami, z oljkami, z vinsko trto, z gozdnim drevjem, z grmovjem) in pašnikom (pašniki, praprotišča, pašniki s sadnim drevjem in kostanjem, murvami, z oljkami, z gozdnim drevjem, z vejevjem, z grmovjem, planine) ter gozdovom (dorasli li-

stavci, iglavci, nizka hosta, grmovje, loke). V skupino parifikati so bile uvrščene npr. stavbne površine, zasebna pota, samotna gospodarska poslopja, lovske obore itd. Zadnja skupina je zajemala zemljišča, ki so bila prosta davka (npr. reke, jezera, skalovje, pokopališča itd.).

Seveda so za zemljišča v kat. občini Žiri prihajale v poštev le nekatere teh do podrobnosti razčlenjenih površin, kot je razvidno iz naslednje tabele, ki predstavlja zemljišča v letu 1870.⁵

Zemljišče	Obseg	Razčlenitev	
Vrtovi	3—595	— s sadjem in kostanjem	2—916
		— z zelenjadjo	1279
Njive	309—265	— njive	309—265
Travniki	294—75	— suhi in mokri	240—728
		— s sadnim drevjem ali kostanjem	49—1163
		— z gozdnim drevjem	3—1384
Pašniki	257—623	— pašniki	145—952
		— s sadnim drevjem ali kostanjem	906
		— z gozdnim drevjem	111—365
Gozdovi	362—224	— dorasli listnati	177—954
		— dorasli mešani	184—870
Parifikati	1—75	— zasebna pota	1—75
Davka prosta zemljišča	45—1598	— vodnjaki	102
		— luže, močvirja	590
		— reke, potoki	15—714
		— skalovje	758
		— javna pota, ceste	25—287
		— stavbne parcele	4—747
Skupaj	1273—255		1273—255

Skupna površina kat. občine Žiri torej v letu 1870 v bistvu ne odstopa od tiste v letu 1823, ko je občina merila po prvih meritvah 1276—1027, glede na kasnejše reklamacije pa zdrknila na 1274—1301.70. Bistvena razlika se pa kaže glede števila parcel. Medtem ko je bilo ob meritvah za franciscejski kataster v kat. občini vseh parcel 1449, je bilo glede na parcelni protokol iz 1870 tedaj v celoti zemljiščnih parcel komaj 905, stavbnih parcel pa 111 (tek. št. od 906—1016); število parcel se je torej bistveno zmanjšalo. Ali kaže ta pojav morda na to, da je prišlo ob reambulaciji do temeljitih sprememb v sami osnovi in naj bi bilo treba torej začeti z delom povsem na novo? Da pridemo do jasnejše slike, sem podrobno analiziral reambulančni postopek pri kmetiji hišna številka 22 v Žireh. Kmetijo sem izbral zaradi izredne kontinuitete v posestnem stanju, saj je bil ta grunt skozi dolga stoletja vse od 1501 dalje v rokah rodbine Naglič.⁶ Leta 1823 je bil grunt v posesti Jurija Nagliča, v času reambulacije 1870 pa je bil njegov lastnik Groga Naglič.⁷

1823			1870			Opomba
Parcela številka	Vrsta zemljišča	Mera	Parcela številka	Vrsta zemljišča	Mera	
			12/9	p	3—691	1882: 2/3 tr: 2, 461 1/3 p: 1, 230
			336/1	p	1209	
436	tr	89		—		
437	nj	1404		nj	1400	
438	tr	177		—		
439	p	852		tr	823	
			446/3	p	3—530	
478	g	77		—		
479	p	121		—		
480	nj	1—526		nj	1—725	
486	nj	1—424.84		nj	1—425	
487	p	1154		tr	1155	
501	gl	8—75.39		gl	8—1246	
502	p	3—1553.80		tr	3—1130	
503	nj	1474.42		nj	1474	
508	tr	179.37		tr	295	
528	tr s	157.92		—		
533	nj	1—157		nj	1—157	
534	tr s	317.54		tr s	318	
536	nj	353.60		nj	1202	
537	tr s	65.52		—		
538	nj	168.21		—		
539	p	63.86		—		
540	nj	139.40		nj	139	
587	nj	115.10		—		
647	tr	605.19		tr	876	
648	p	247.28		—		
651	tr	157.15		tr	168	
652	v	23.40		tr	37	
701	tr	1536.32		tr	1—430	
716	v	47.60		v	48	
717	p s	110.54	717/1	v s	45	
718	tr	1—12.72		tr	1—13	
721	tr	1536.35		tr	1536	
728	tr s	150.32		—		
729	nj	529.92		nj	871	
730	tr	66.29		—		
740	nj	1—996.64		nj	1—897	
760	nj	319.17		—		
762	gl	4—264.79		gl	3—1389	

1823			1870			Opomba
Parcela številka	Vrsta zemljišča	Mera	Parcela številka	Vrsta zemljišča	Mera	
763	p	6—164.64		p	6—165	
764	nj	96.35		—		
765	p	56.32		—		
766	tr	101.00		—		
767	tr	122.66		—		
768	nj	240.69		tr	1093	
769	nj	3—130.10		nj	4—40	
770	p	3—696.92		nj p	2—787	nj: 600 p: 2, 187
771	p	99.50		—		
772	p s	695.72		—		
773	nj	1—379.15		nj	1—379	
774	tr s	1268.05		tr s	1—464	g: 620 tr: 1444
775	nj	766.08		nj	766	
781	p	263.72		—		
783	nj	168.62		—		
784	tr s	210.06		—		
785	nj	50.05		—		
786	p	181.20		—		
823	tr	1522.20		tr	1522	
828	tr	3—415.71		tr	3—416	
833	tr	2—322.83		tr	2—323	
899	g	1331.07		g	1331	
907	p gs	1—447.65		nj	1—540	
908	nj	92.40		—		
934	tr	2—643.57		tr	2—644	
935	nj	645.62		nj	646	
936	o	93.47		o		na drugem mestu
937	tr	1505.55		tr	1545	
938	o	38.50		—		
943	nj	1315.92		nj	1316	
944	p	4—1591.32		p	4—1591	
948	p gs	1—127.27		—		
949	gs	1—594.82		gm	2—722	

Primerjava s posestnim stanjem v letih 1823 in 1870 kaže, da je obravnavani grunt do 1870 na novo pridobil le dele treh pašniških parcel (12/9, 336/1, 446/3) v skupni izmeri 7—830; od te površine je bilo do 1832 uvrščenih med travnike 2—461. Nasprotno se je pa število parcel med 1823 in 1870 znatno skrčilo. Medtem ko je gruntu 1823 pripadalo 70 parcel, jih je le-ta 1870 pre-

mogel brez upoštevanja zgornjih treh samo 42. Toda zanimivo: Skupna površina 70 parcel iz 1823 se ni bistveno ločila od tiste iz 1870. Na manjše razlike je deloma vplivalo dejstvo, da so 1823 v podatke pritegovali kvadratne sežnje do stotinke natančno, medtem ko so 1870 površino zaokroževali na cela števila; kolikor je šlo za manjšo vrednost od pet desetink, so vsoto zaokroževali navzdol, v nasprotnem primeru so ustrezno vrednost dvignili. Nebistvena površinska razlika v obeh razdobjih torej dokazuje, da so ob reambulaciji parcele združevali; iz starih 70 parcel je nastalo 42 novih. Pri reambulaciji torej niso začeli z delom povsem na novo, pač pa so izhajali iz franciscejske meritve. Kontinuiteta se pa ne kaže pri vseh primerih v enaki meri.

a) Pri 19 parcelah (št. 486, 503, 533, 534, 540, 716, 718, 721, 763, 773, 775, 823, 828, 833, 899, 934, 935, 943 in 944) je kontinuiteta nadvse jasna; te so namreč merile leta 1823 prav toliko kot 1870. Nadaljnji dve parceli (437, 487) odstopata le malenkostno. Pri omenjenih primerih gre v glavnem za njive in travnike, le izjemoma naletimo tudi na dva pašnika in en gozd. Izrazito izjemen je primer, da se je pašnik iz 1823 spremenil do 1870 v travnik.

Dokajšnjo kontinuiteto pa izkazuje tudi gozdna parcela 501, ki je 1823 merila 8—75.39, do 1870 se je pa malenkostno povečala na 8—1246; prav tako pa ne kaže bistvenih površinskih sprememb pašniška parcela 502, ki je od 1823 z izmero 3—1553.80 do 1870 neznatno padla na 3—130.

Ta skupina parcel je torej 1823 obsegala 42—1390.45, leta 1870 pa 43—541, kar pomeni precej nad polovico celotne zemljiške posesti pritegnjenega grunta.

b) V drugo skupino sodijo parcele, pri katerih kontinuiteta ni jasna na prvi pogled. Parcele 478 (g), 479 (p) in 480 (nj) so 1823 skupaj merile 1—724; vsa ta površina je bila leta 1870 vključena le v parcelo 480 v izmeri 1—725; ni se torej spremenil skupen obseg, pač pa kultura tal. Ta pojav je še bolj izrazit pri naslednji skupini parcel:

Mera				
1823		1870		
Parcela številka	Vrsta zemljišča	Vrsta zemljišča		Mera
762	g	4—264.79	g	3—1389
764	nj	96.35	—	
765	p	56.32	—	
766	tr	101.00	—	
767	tr	122.66	—	
768	nj	240.69	tr	1093
769	nj	3—130.10	nj	4—40
770	p	3—696.92	nj p	2—787
771	p	99.50	—	
772	p s	695.72	—	
774	tr s	1268.05	tr s	1—464
Skupna površina		12—572.10		12—573

Vsa ta skupina parcel je torej merila leta 1823 prav toliko kot 1870, toda 11 parcel se je strnilo v komaj pet enot. Obdelovanje se je intenziviralo, gozdna površina se je zmanjšala, enako tudi pašniška, pa še ta je zajemala deloma tudi

njive, na katere je po kasnejših podatkih odpadlo 600 kvadratnih sežnjev; narasle so pa tudi površine travnikov in njiv.

V to drugo skupino spadata tudi parceli 937 (tr) in 938 (o) iz 1823, ki sta tedaj merili 1505.55 oziroma 33.50, skupaj torej 1544.05 kvadratnih sežnjev; do 1870 se je zemljišče združilo v enotno travniško parcelo 937 v obsegu 1545 kv. sežnjev. — Podoben pojav srečamo pri parceli 948, ki je 1823 zajemala v izmeri 1—127.27 pašnik in smrekov gozd, sosednja parcela 949 pa je tedaj merila 1—594.82 in je bila porasla z visokim smrekovim gozdom; pri reambulaciji sta se obe parceli, ki sta 1823 skupaj merili 2—722.09, združili v parcelo 949 v izmeri 2—723, ki jo je pokrival dorasel mešan gozd.

Druga skupina parcel, vključena pod b, je torej 1823 zajemala 17—362.24, leta 1870 pa je celotna površina teh parcel znašala 17—365.

Obe obravnavani skupini a in b sta torej 1823 merili 60—152.69, 1870 pa je nanju odpadlo 60—906.

Ker je na podlagi podrobnih računov 1823 naša kmetija premogla vsega 67—137.38, je tako ostalo nepokrite površine komaj 7—83.69 — seveda brez upoštevanja do 1870 na novo pridobljenih parcel v izmeri 7—830. Pa tudi nekaterim tem nepokritim površinam moremo do neke mere najti določeno kontinuiteto. Parcela 647 je npr. 1823 zajemala travnik v izmeri 605.19 kvadratnih sežnjev, zemljišče št. 648 pa je predstavljalo pašnik s površino 247.28 kv. sežnjev. Leta 1870 je od teh dveh parcel ostala le št. 647, ki ji je pripadal travnik v velikosti 876 kv. sežnjev. — Podoben pojav srečamo tudi pri parcelah 907 in in 908. Prva je 1823 merila 1—447.65 in ji je pripadal pašnik in smrekov gozd, v drugo je bila tedaj vključena njiva s površino 92.40 kv. sežnjev; 1870 najdemo v seznamu le parcelo št. 907, ki je obsegala njivo v izmeri 1—540. Skupna površina vseh teh parcel je v obeh razdobjih skoraj enaka, saj znaša 1823: 1—1392.52, 1870 pa 1—1416. — Obseg nepokritega ozemlja se je torej skrčil na minimum.

Analiza razčlenjenega posestnega stanja pritegnjene kmetije kaže povsem jasno, da je služil pri reambulaciji kot zanesljiva osnova franciscejski kataster, na podlagi katerega je bilo opravljeno potrebno delo. Pri meritvah so mnoge parcele prevzeli brez kakršnekoli spremembe, druge so združevali deloma v nespremenjeni izmeri, le deloma so parcele po potrebi delili in jih uvrščali v nove parcelne enote.

Podrobna razčlenitev odgovarja tudi na vprašanje, v kakšni meri se je v teh kratkih letih spremenjalo sama kultura tal. Brez upoštevanja treh do leta 1870 na novo pridobljenih pašniških parcel kaže posestno stanje hišne številke 22 v letih 1823 in 1870 naslednjo sliko:

1823			1870		
		%			%
Vrtovi	131.97	0,13	93		0,09
Njive	14—493.28	21,33	17—377		25,58
Travniki	14—1562.32	22,32	20—1508		31,08
Pašniki	20—1451.82	31,16	13—343		19,61
Gozdovi	14—723.07	21,54	15—1488		23,64
Pašniki in gozdovi	2—574.92	3,52			
Skupaj	67—137.38	100,00	67—609		100,00

Podatki jasno kažejo, da je prišlo do najbolj občutnih sprememb pri travnikih in pašnikih. Obseg pašnikov se je v teh kratkih desetletjih bistveno skrajšal in to predvsem v korist travnikov; skupna površina obeh kultur v obeh razdobjih bistveno ne odstopa in zajema čez polovico vsega ozemlja (1825: 53,48 %, 1870: 50,69 %). Malo se je povečal obseg njiv, medtem ko je gozdna površina ostala precej nespremenjena.

Reambulančno delo, ki je bilo opravljeno v letu 1870, pa s tem še ni bilo povsem zaključeno. V naslednjih letih so bile še vedno reklamacije, zaradi česar je prihajalo do nadaljnjih sprememb zlasti v klasifikacijah.

V Logatcu je imela sedež okrajna cenilna komisija, ki je npr. 1875 izdelala provizorne cenitvene tabele za gozdove v celotni kat, občini Žiri. V teh tabelah je med drugim tudi rubrika za pomisleke o popolnosti indikacijskih skic, pa za podatke o morebitni potrebi, da naknadno ugotovijo meje med posameznimi razredi ipd. Iz vpisanih dopolnil je razvidno, da so ustrezne parcele dopolnjevali s podrobnejšimi podatki, po katerih raste npr. na polovici parcele bukev, na drugi pa smreka, drugje spet je npr. 2/5 parcele pokrite z gozdom, preostale 3/5 pa zajema paša itd.

Okrajno komisijo so sestavljali Anton Plešner in Anton Laurič (namestnik Franc Nachtigall) in ekonomski (cenilni) referent Vincenc Bučar (Wutscher). Komisija je deloma polnoštevilna pregledala v dneh 29. julija ter od 8. do 12. in 21. ter 22. avgusta 1876 ves teren. Na podlagi provizorne cenitve je komisija ocenjevala z izjemo gozdnih površin vse druge parcele celotne katastrske občine in to po predpisani tabeli, v kateri je med drugim vnašala podatke o zemljiški kategorizaciji (npr. njiva, travnik itd.), o razporeditvi parcel v posamezne razrede (skupine), o naknadni klasifikaciji, o vnašanju korektur v indikacijske skice itd. Komisija je ponekod popravila vključitev v določeni razred, v nekaterih primerih je spremenila tudi uvrstitev v določeno kategorijo; pri parceli 770, ki je zajemala njivo in pašnik, je npr. zahtevala, da je treba določiti mejo med obema kulturama, prav tako npr. tudi pri parceli 774, ki je vključevala travnik in gozd. Celotno tabelo je nato izdelal v Logatcu cenilni referent Vincenc Bučar.

Z gozdom se je ukvarjala posebna komisija, in sicer leto dni kasneje. O nameravanem delu je obvestil prebivalce občinski sluga Anton Terpin ob prošnji v Ledinici 26. julija, naslednjo nedeljo 29. julija pa v Krnicah. Komisijo sta sestavljala Matija Milavc in Gregor Lah ob sodelovanju referenta za gozdno ocenjevanje Antona Urbana. Delo so opravili v dneh 31. julija in 1. avgusta 1877. Tudi ta komisija je ugotavljala določene netočnosti glede uvrstitve v gozdno skupino, med drugim tu pa tam dvignila uvrstitev glede na ugodno lego v višji razred, v redkih primerih pa prepustila razmejitev geometru. Končno tabelo je čez leto dni izdelal gozdni referent Anton Urban.

Na podlagi vseh teh in še dopolnilnih del so izdelali 1881 tabelo o kulturah in čistem dohodku za celotno katastrsko občino Žiri. Tabelo so pa takorekoč že istočasno dopolnjevali glede na posebne reklamacije. Zaradi naknadnih vpisov ustrezne vsote za kakšne kvadratne sežnje odstopajo od skupnih seštevkov, kar pa seveda celotne slike glede obsega posameznih kultur bistveno ne spreminja. Tabela o kulturah v letu 1881 bi bila torej naslednja:

Razred	1:	2:	3:	4:	5:	6:	7:	8:
Vrtovi	508	1274	2—1028					
Njive		3—71	18—1155	22—1455	77—796	170—284	2—1039	
Travniki		27—1035	42—388	31—725	54—900	144—1278	21—1056	
Pašniki		66—1550	242—708	4—978				
Gozdovi				258—1429	36—1451			

Skupna površina	Orali, kv. sežnji	v ‰
Vrtovi	3—1210	0,31
Njive	295—	23,97
Travniki	322—580	26,19
Pašniki	312—1284	25,49
Gozdovi	295—1280	24,04
Skupaj	1230—1154	100,00
Neproduktivni svet (vključno: stavbni prostor in dvorišča)	42—701	
Celotna katastrska občina	1273—255	

Tabela iz 1881 je sestavljena na temelju zakona iz 1869, po katerem ni nobena kultura smela imeti več kot osem razredov.⁸ V našem primeru so bile v prvi razred zajete le neznatne vrtné površine, medtem ko je osmi razred ostal nezaseden. Neznatni vrtovi so bili vključeni v prve tri razrede, med katerimi je bila najobsežnejša najmanj kvalitetna skupina. V šest različnih razredov so bile razdeljene njive in travniki; pri obeh vrstah je bila najmočnejša šesta skupina, ki je torej zajemala manj kvalitetne površine. Pašniki so bili dodeljeni drugemu do četrtemu razredu, pretežni del površin je sodil v tretjo enoto. Gozdovi so bili vključeni pretežno v četrti razred, le manjše površine so bile zajete v peto enoto.

Porazdelitev v razrede se glede števila le-teh bistveno loči od tiste v franciscejskem katastru, kot kaže naslednja tabela:

	Število razredov	
	Franciscejski kataster	Reambulacija
Vrtovi	1	3
Njive	3	6
Travniki	3	6
Pašniki	2	3
Gozdovi	2	2

Prav tako pa naletimo tudi na bistvene razlike glede posameznih razdobij, če upoštevamo odstotek ustreznih kultur v letih 1823, 1870 in 1881.

	1823	1870	1881
Vrtovi	0,51	0,27	0,31
Njive	22,03	25,21	23,97
Travniki	16,36	23,98	26,19
Pašniki	42,22	20,99	25,49
Gozdovi	18,88	29,55	24,04
	100	100	100

Primerjava podatkov v tej tabeli je kaj zanimiva. Njive so do 1870 sicer nekoliko naraščale, nato pa padle za dober odstotek; podoben vzpon in padec — toda v znatni meri — srečamo pri gozdu. Največjih sprememb so bili deležni pašniki, katerih površina se je do 1870 skrčila na več kot polovico in je v naslednjem desetletju spet nekoliko pridobila. Edino travniki kažejo vztrajen napredek, saj so bili v teh razdobjih v stalnem naraščanju.

Z letom 1881 je gradivo v našem viru v glavnem zaključeno, kajti vse do 1884, ko naletimo na zadnji podatek, srečamo le drobna dopolnila. Zadnji podatek v tej vrsti se tiče površine katastrske občine, ki je po tej korekturi zdržnila od 1273 oralov 255 kvadratnih sežnjev na 1272 oralov 815 kvadratnih sežnjev.

Opombe

1. P. Blaznik, Ziri v luči franciscejskega katastra, LR 27/1980, str. 120—130. — 2. Regelung der Grundsteuer- Reichs-Gesetz-Blatt für das Kaiserthum Oesterreich, Jahrgang 1869, Wien 1869, str. 345—369. — 3. Arhiv Slovenije, Franciscejski kataster, št. 160. — 4. Arhiv Slovenije, Reamb. kat., št. 160. — 5. Prvo s pomišljajem ločeno število pomeni orale (= 0,57 hektara), naslednje količine pa predstavljajo kvadratne sežnje (klaftre; 1600 kvadratnih sežnjev ustreza enemu oralu). — 6. P. Blaznik, Urbarji freisinške škofije, 1963, str. 297; Arhiv Slovenije, Zbirka urbarjev loškega gospostva, župa Ziri. — 7. Pri tem pregledu uporabljam naslednje okrajšave: v = vrt, nj = njiva, tr = travnik, s = sadovnjak, p = pašnik, g = gozd, gs = smrekov gozd, gm = mešan gozd, o = pustota, op = opomba. — 8. § 18, Reichs-Gesetz-Blatt, str. 349, 365.

Zusammenfassung

DIE REAMBULATION IM LICHT DER KATASTRALGEMEINDE ZIRI

Der Franziszeische stabile Kataster, der in den zwanziger Jahren des 19. Jh. zusammengestellt wurde, verlor wegen zahlreicher Veränderungen bezüglich der Grundbesitzer, der Verteilung der Parzellen, ihrer Kategorisierung usw. praktisch immer mehr an Bedeutung. Um eine genauere Übersicht über den tatsächlichen Zustand zu ermöglichen, erließ die Regierung am 24. Mai 1869 das Gesetz der Regelung der Grundsteuer, auf dessen Grundlage zur Reambulation geschritten wurde. Die Reambulation hatte bisher in unserer wissenschaftlichen Literatur keinen eingehenderen Anteil. Der Autor versucht nun die Reambulation am Beispiel der Katastralgemeinde Ziri näher zu beschreiben. Obwohl in Verbindung mit der Reambulation ähnlich wie bei der Ausarbeitung des Franziszeischen Katasters aufs neue Parzellenprotokolle zusammengestellt wurden, ebenso Verzeichnisse der Grundbesitzer und Häuserverzeichnisse, und obwohl die Katastergemeinde Ziri im Jahre 1823 1449 Katastereinheiten zählte, im Jahre 1870 aber insgesamt nur 1016, diente bei der Reambulation als verlässliche Grundlage doch der Franziszeische Kataster: das beweist eine eingehende Analyse des Besitzstandes eines Grundbesitzers in Ziri, der Hausnummer 22, mit Hinzuziehung der Daten aus den Jahren 1823 und 1870.

Viele Parzellen sind 1870 einfach und ohne welcherlei Veränderungen übernommen worden, andere wurden zusammengelegt, teilweise in unverändertem Ausmaß, nur teilweise wurden Parzellen je nach Bedarf geteilt und in neue Parzelleneinheiten eingegliedert.

Die Reambulation war zwar im Jahre 1870 im rohen abgeschlossen, doch hatten die Behörden in den folgenden Jahren wegen zahlreicher Reklamationen noch ungeheuer viel Arbeit. In Ziri beschäftigte sich mit ihnen die zuständige Bezirksschätzungskommission; diese setzten außer dem oekonomischen Referenten einzelne Einheimische zusammen. Die Kommission stellte den tatsächlichen Zustand in reichem Maße im Terrain selbst fest, änderte, wo nötig, die Daten der Grundkategorisierung und der Einteilung der Parzellen in einzelne Klassen, erörterte die Eintragung von Korrekturen in die Indikationsskizzen, die nachträgliche Klassifikation u. ä. Diese Arbeit zog sich bis in die Mitte der achtziger Jahre hin. Die Kommission fertigte genaue Tabellen über die Kulturen und den Reinertrag an, aufgrund dessen die entsprechenden Grundsteuern festgelegt wurden.

Eine Vergleichung der Tabellen mit jenen aus dem Jahre 1823 zeigt, daß in diesen kurzen Jahren viele Änderungen hinsichtlich der Bodennutzung eingetreten waren. Der Umfang der Äcker vergrößerte sich geringfügig, etwas stärker vermehrten sich die Wälder, die größten Veränderungen fanden aber bei den Weiden und Wiesen statt; während die Flächen der Weiden außerordentlich zurückgingen, weisen die Wiesen eine wesentliche Zunahme auf.